

Digitaalinen portfolio

Kasvun kansiot tai digitaaliset portfoliot ovat yksi pedagogisen dokumentoinnin muoto, kun halutaan nostaa esille yksittäisen lapsen kasvu- ja oppimisprosessi sekä itselle merkitykselliset kokemukset. Kasvun kansioden ja digitaalisen portfolion pedagoginen prosessi on samankaltainen, vaikka dokumentaation tuottamisessa ja julkaisutavassa onkin eroja.

Diggaa mun digimatkaa -hankkeessa on kehitetty **digitaalisiin portfolioihin pohjautuvaa pedagogista dokumentointia**. Pedagogisessa lähestymistavassa keskeinen elementti on pysähtyminen yksittäisen lapsen kasvuprosessin dokumentaation äärelle sekä lapsen ja huoltajien kanssa yhdessä että opettajan omana perehtymisenä.

Työskentelyn avulla opettaja saa tietoa lapselle tärkeistä kokemuksista, vertaissuhteista, kiinnostuksen kohteista, oppimisen prosesseista ja omista oppimistavoitteista. Auttamalla lasta sanoittamaan näitä kokemuksia, opettaja samalla auttaa lasta tulemaan tietoisemmaksi omasta oppimisestaan, siihen liittyvistä prosesseista ja vaiheista. Portfolio toimii tällöin Digitaalinen portfolio mahdollistaa myös huoltajien osallistumisen kasvuprosessin dokumentointiin joko kommentoimalla tai tuottamalla portfolioon sisältöjä yhdessä lapsen kanssa.

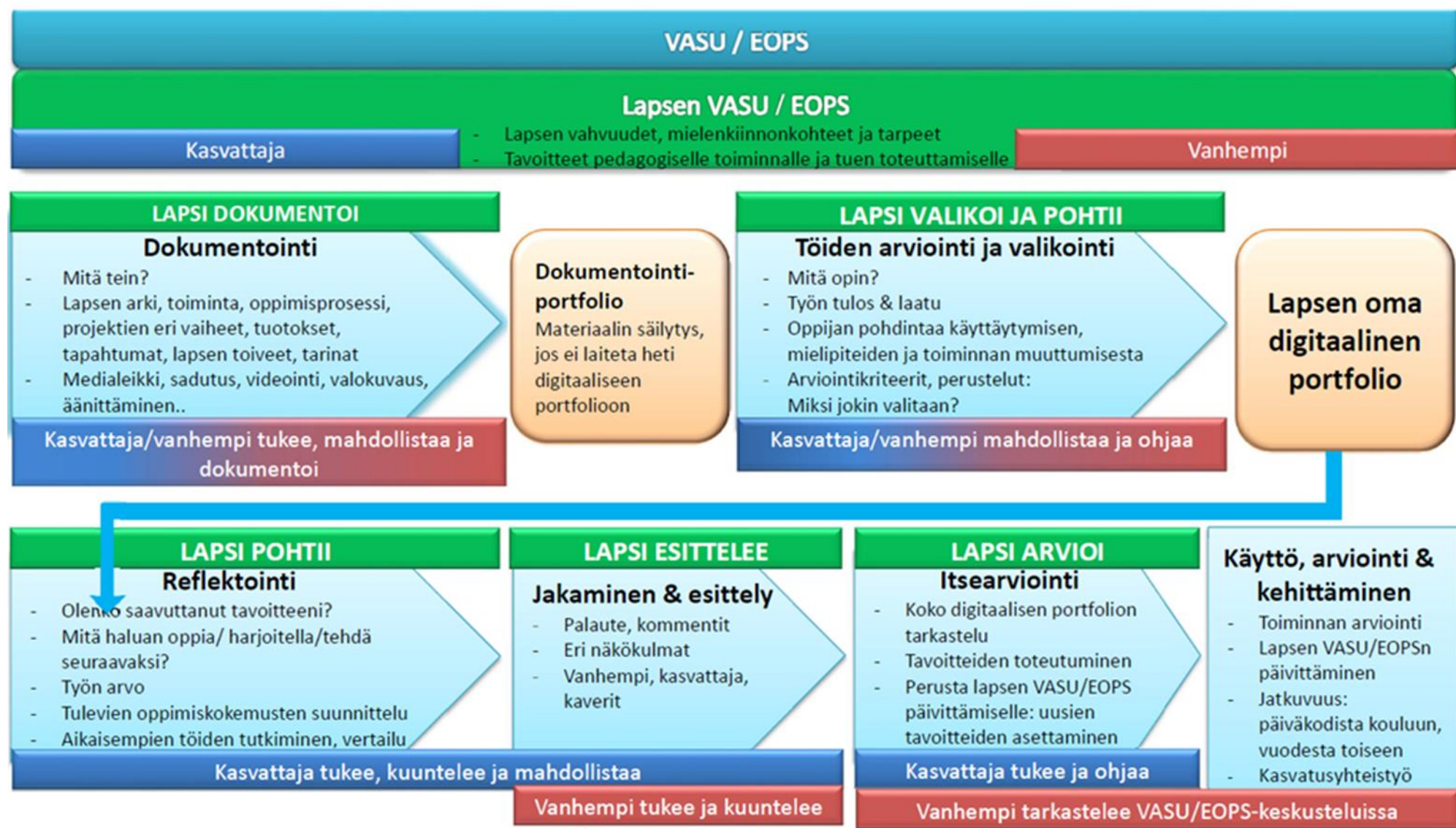
Työskentelyn aloittamista edeltää:

- **Vanhempien ja lasten tiedottaminen ja sitouttaminen työskentelyyn**
- **Vanhempien julkaisulupaprosessi organisaation ohjeistuksen mukaisesti.**
- Yhteinen tavoitteenasettelu siitä, mihin pedagogisella dokumentoinnilla juuri tässä lapsiryhmässä tähdätään ja millä tavoin siitä nostetaan esiin sekä 1.lapsi yksilönä, 2. ryhmän yhteiset prosessit, 3. kasvattajan oma ammatillinen kasvu sekä 4. tuetaan huoltajien aktiivista roolia.
- Näkökulmat on tärkeä kyetä erottamaan käsitteellisesti toisistaan, vaikka käytännön työssä ne yhdistyisivät esimerkiksi digitaalisessa portfolioissa; voi nimittäin käydä niinkin, että digitaalisen portfolion työskentelyssä kasvattaja oppii vähintään yhtä paljon kuin lapsikin.

Kasvu ja oppiminen on prosessi - vaiheistettujen työtehtävien tai tapahtumien sarja - joka näkyy esimerkiksi jonkin taidon harjoittelussa ja oppimisessa. Ensin pyörällä ajamista tulee harjoitella useita kertoja, kunnes koittaa se hetki, jolloin ensimmäisen kerran kykenee ajamaan muutaman metrin. Tästä taito vahvistuu, ja pian ajaminen erilaisilla alustoilla ja kaltevuuksilla on mahdollista. Digitaalinen portfolio mahdollistaa tällaisten oppimisprosessien näkyväksi tekemisen lapsen itsensä asettamasta tavoitteesta harjoittelun kautta aina sujuvaan taitoon asti.

Digitaalisen portfolion tekeminen yhdessä lapsen kanssa on myös prosessi, joka etenee teoreettisesti seuraavien vaiheiden kautta:

DIGITAALISEN PORTFOLIOTYÖSKENTELYN PEDAGOGINEN MALLI

Diggaa mun digimatkaa - Digga min digiresa

Tekijät: Maria Alanko, Marja Kankaanranta,
Kati Smeds & Karoliina Purola, 2018

Yhteistyössä:

Käytännön työssä kannattaa huomioida seuraavat asiat:

1. Portfoliotyöskentely vaatii ajankäytön suunnittelua

Valikointi- ja rakflektointivaiheet vaativat aikaa ja suunnitelmallisuutta hektisessä arjen työskentelyssä. Ne mahdollistuvat esim. Kati Rintakorven tuumaustauon avulla: Varaamalla jokaiselle lapselle kerran kuussa 15 minuutin tuumaustauon, pystytään ylläpitämään 21 lapsen ryhmä digitaalisia portfolioita. Työaikaa kannattaa varata myös dokumentaation järjestämiseen ennen tuumaustauokoja sekä omaan perehtymiseen ennen lapsen vasu- ja esiopetuskeskusteluja.

Aikarakennetta edellyttää myös jakamisen ja esittelyn vaiheet. Portfolioiden jakaminen ja esittely on tärkeä pedagoginen mahdollisuus vahvistaa lapsen myönteistä minäkuvaa ja rakentaa positiivista statusta ryhmässä. On tärkeää tarjota jokaiselle lapselle mahdollisuus esitellä haluamiaan dokumentteja ja asioita yhteisissä kokoontumisissa säännöllisesti. Vanhemmat ja muut läheiset tarjoavat luonnollisesti loistavan yleisön esitellä omia onnistumisia.

2. Laitteen käyttöä kannattaa harjoitella

Digitaalisen aineiston tuottaminen on yleensä prosessin helpoin ja yksinkertaisin vaihe: kamera/tablettilaite otetaan mukaan kaikkeen lapsiryhmän toimintaan ja aikuinen kannustaa lapsia dokumentoimaan omia kokemuksiaan. On arvokasta, että lapsi saa toimia oman elämänsä äänitorvena. Oman arjen dokumentointityö edellyttää aikuisen ohjaamaa laiteharjoittelua lapsiryhmässä. Digitaalista materiaalia kertyy helposti valtavia määriä. Lasten kanssa kannattaa jo heti sopia kuinka paljon kuvia voi ottaa sekä pohtia kuinka syntyvää dokumentaatiota säilytetään.

Toimiviksi ratkaisuksi ovat osoittautuneet lapsikohtainen valokuvatiedostokansio tabletin kuvarullalla tai tietokoneella. Myös tietoturvallista pilvipalvelua voi oman organisaation luvalla ja ohjeistuksella käyttää.

Mitä pienempi lapsi, sen suurempi vastuu kuitenkin itse dokumentoinnista on kasvattajalla. On tärkeää pyrkiä tavoittamaan pienen lapsen näkökulma.

3. Portfolion otsikointi

Digitaalisen portfolion struktuuri on opettajan pedagogisen ajattelun varassa. Ei ole oikeaa tai väärää struktuuria tai otsikointia, on runsaasti vasuun ja esiopetussuunnitelmaan johdettavia vaihtoehtoja. Joitain yleisiä linjoja voidaan hahmotella. Vaikka portfolio onkin yksilölle merkityksellisten kokemusten kansio, ja lapsen mielenkiinnon kohteiden tulisi siellä näkyä myös otsikkotasolla, muodostaa vertaisryhmä toisen tärkeän tukijalan. Lapsen vertaissuhteet ja leikit vertaisryhmässä ja yksin ansaitsevat omat otsikointinsa, samoin arki ja juhla sekä muut merkittävät kokemukset arjessa ja kotona. Lapsen itsensä asettamat oppimistavoitteet voidaan järjestää oman otsikkonsa alle. Samoin voidaan toimia pedagogisessa vasussa sovittujen kasvattajan työn tavoitteiden sekä lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden kanssa.

4. Portfolio lapsen kasvun ja oppimisen pedagogisen suunnittelun ja arvioinnin väline

Digitaalinen portfolio tuo näkyväksi lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Jotta siitä muodostuisi myös pedagogisen dokumentoinnin ajatuksen mukaisesti suunnittelun väline, tulee siihen palata säännöllisesti. Ihannetapauksessa digitaalisesta portfolioista löytyy tietoa siitä kuinka lapsen pedagogisessa vasussa asetetut tavoitteet ovat eläneet varhaiskasvatuksen arjessa. Dokumentaatiota tarkastellessa kasvattajan tuleekin arvioida kuinka tavoitteet ovat toteutuneet, vaikuttaako siltä, että olemme tehneet oikeita asioita ja millaisia kehittämissideoita lasten portfolioista nousee. Luonteva mahdollisuus tälle tarkastelulle on lastentarhanopettajan suunnittelu-aika ja tiimin pedagoginen tiimipalaveri.

On tärkeää tarkastella lapsen portfolioa myös arvioivasta ja suunnittelevasta näkökulmasta myös lapsen itsensä ja huoltajan kanssa esimerkiksi vasukeskusteluissa ja tuumaustauoilla.